Venster voor **bedrijfsvoering**

Glashelder zicht op kostenplaatje gemeentelijk apparaat

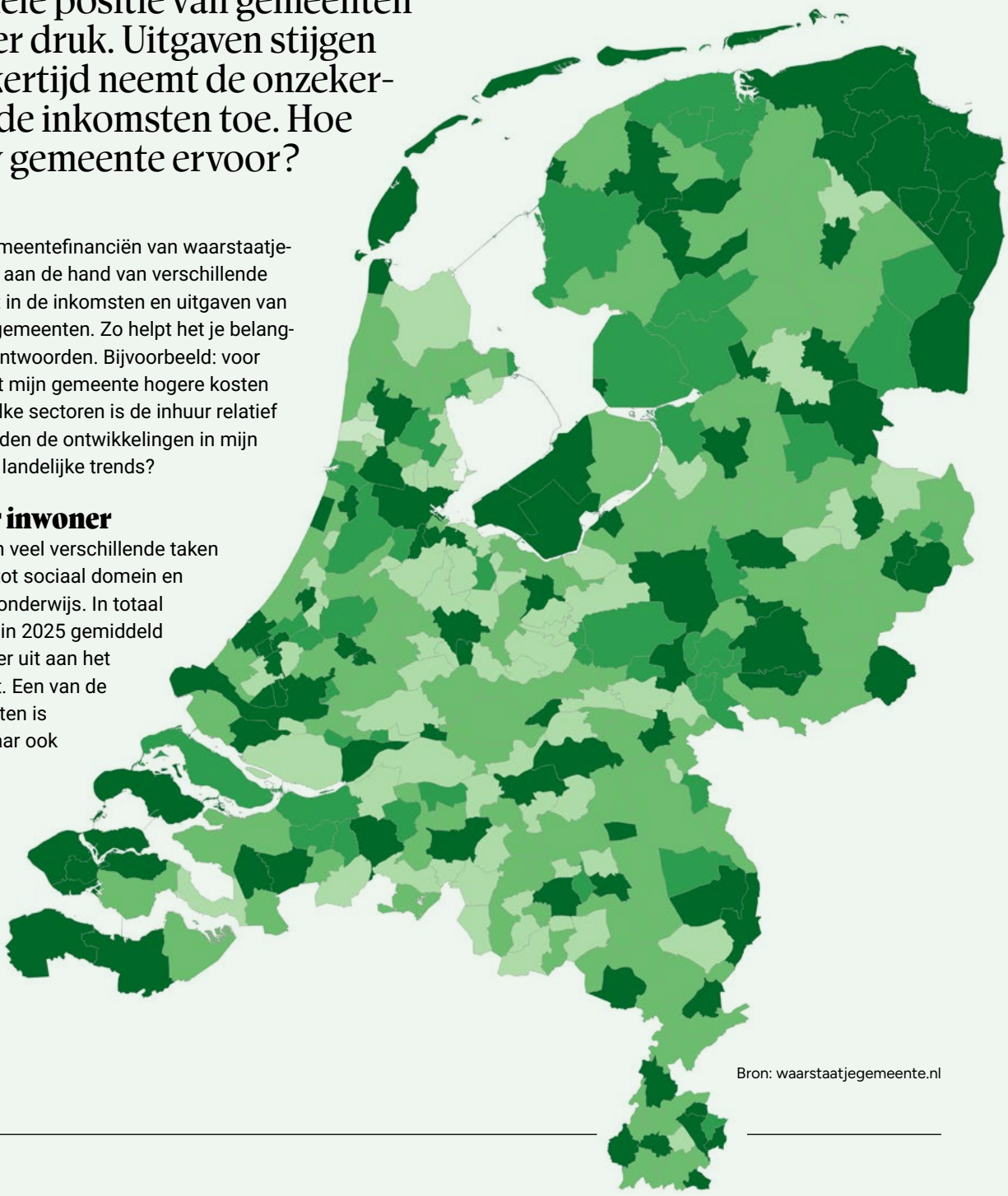
De financiële positie van gemeenten staat onder druk. Uitgaven stijgen en tegelijkertijd neemt de onzekerheid over de inkomsten toe. Hoe staat jouw gemeente ervoor?

Tekst: Menno Kouveld

Het dashboard gemeentefinanciën van waarstaatjegemeente.nl geeft aan de hand van verschillende indicatoren inzicht in de inkomsten en uitgaven van alle Nederlandse gemeenten. Zo helpt het je belangrijke vragen te beantwoorden. Bijvoorbeeld: voor welke taken maakt mijn gemeente hogere kosten dan andere? In welke sectoren is de inhuur relatief hoog? Hoe verhouden de ontwikkelingen in mijn gemeente zich tot landelijke trends?

Uitgaven per inwoner

Gemeenten voeren veel verschillende taken uit, van veiligheid tot sociaal domein en van economie tot onderwijs. In totaal gaven gemeenten in 2025 gemiddeld € 4.387 per inwoner uit aan het totale takenpakket. Een van de grotere kostenposten is bestuurszaken, waar ook de bedrijfsvoering onderdeel van is.

Bron: waarstaatjegemeente.nl

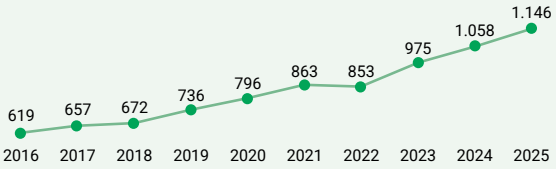
Bron: Venster voor bedrijfsvoering

Onderdeel van het dashboard gemeentefinanciën is een benchmarktool over bedrijfsvoering. De gegevens hiervoor zijn verzameld door het platform Venster voor bedrijfsvoering. Op basis van benchmarkgegevens en jaarrekeningcijfers van gemeenten in de periode 2016–2025 brengen zij de ontwikkelingen in de gemeentelijke bedrijfsvoering in beeld. Hier vindt u een greep uit de bevindingen.

Kosten gemeentelijk apparaat bijna verdubbeld

De taken van de gemeente worden uitgevoerd door het gemeentelijk apparaat. De kosten daarvan zijn in de afgelopen 10 jaar bijna verdubbeld. Ook als de loon- en prijsstijgingen in diezelfde periode buiten beschouwing worden gelaten, stegen de kosten nog steeds met 33%. Dat komt vooral door de uitbreiding van taken en de complexiteit van die taken als gevolg van nieuwe of aangescherpte wet- en regelgeving.

Apparaatskosten per inwoner (€)

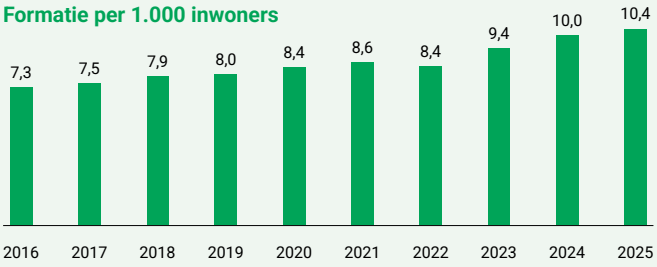
Onderdeel	Aandeel van de apparaatskosten <pp en s>
Personeelskosten (loonsom en kosten voor opleiding en ontwikkeling)	76,6%
Externe inhuurkosten	12,5%
ICT-kosten (exclusief ICT-personeel en externe ICT-inhuur)	7,3%
Huistvestingkosten	3,6%

Personeelskosten

Meer taken, meer mensen

Uitbreiding van taken vraagt om meer mensen. In 2025 hadden gemeenten gemiddeld 10,4 fte per 1.000 inwoners in dienst. Personeelskosten vormen dan ook een belangrijk deel (76,6%) van de apparaatskosten. Sommige taken vragen om specialistische kennis die niet elke gemeente in huis heeft. Externe inhuur is dan een oplossing, maar ook een aanzienlijke kostenpost (12,5%).

Formatie per 1.000 inwoners

Leeftijdsopbouw personeelsbestand

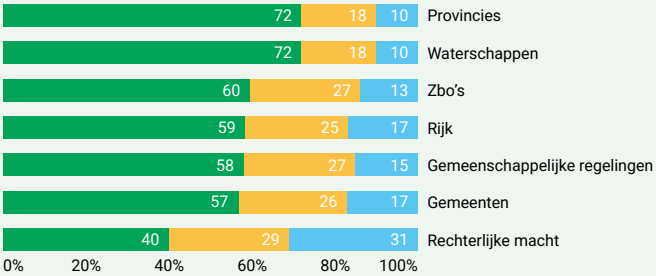
Om het gemeentelijk apparaat toekomstbestendig te houden, is het belangrijk dat er voldoende (relatief) jonge mensen aan de slag gaan bij gemeenten. Dat lukt goed. In 2025 was 22% van de gemeenteambtenaren jonger dan 35 jaar. Dit was 10 jaar geleden slechts 11%. Wel steeg in diezelfde periode het aantal personele wisselingen en het ziekteverzuim. Dat brengt niet alleen extra kosten met zich mee, het vraagt van gemeenten ook extra scherpte op de continuïteit van het uitvoeren van taken.

ICT

Kwaliteit ICT

Digitale dienstverlening, datagedreven werken: ICT is een steeds belangrijkere plek gaan innemen en moet aan steeds strengere eisen voldoen. Toch is het aandeel van ICT in de totale apparaatskosten al 10 jaar nagenoeg hetzelfde (11%). De ervaren kwaliteit van ICT bij gemeenten is een indicator dat dit percentage mogelijk niet genoeg is.

Ervaren kwaliteit van de ICT-functie per overheidssector (bron: 'Kernrapport Werkonderzoek 2024')

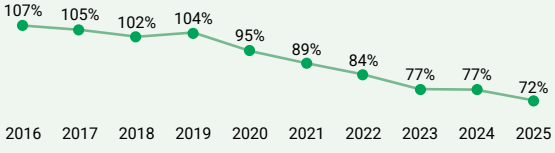

Huisvesting

Wel extra mensen, geen extra werkplekken nodig

Thuiswerken en hybride werken zijn ook bij gemeenten niet meer weg te denken. Dat heeft specifiek voor de bedrijfsvoering een positieve kant: gemeenten hebben hun formatie kunnen uitbreiden, zonder extra kantoorhuisvesting. Het aantal werkplekken per fte daalde tussen 2016 en 2025 van 107% naar 72%.

Aantal werkplekken per fte (%)

Meer data? Ga naar waarstaatjegemeente.nl of scan de QR-code.